

ошибок, хотя и выделяет объявление из общей массы, но провоцирует негативную оценку адресата, так как нарушение логики в заголовке объявления в некотором смысле дискредитирует его автора как профессионала.

Стилистические ошибки связаны с выбором лексической или грамматической формы с периферии данного стиля речи (её жанра), хотя грубого нарушения норм здесь нет: *Набор детишек на уроки хореографии* <разговорная форма, возможно, для уверения клиентов в хорошем отношении к будущим ученикам>; *Суперавтоинструктор женщинам* <вместо: «для женщин»>. Ошибки в данном случае также могут привлечь внимание читателя, но спрогнозировать, будет ли он положительным либо отрицательным, трудно.

Лексические ошибки – неверный выбор слова из-за незнания значений многозначного слова (омонимов, паронимов), нарушениях его лексической сочетаемости в контексте (особенно глагольного управления): *Изготовление отчетов* <вместо: «написание»>; *Гранды на обучение* <вместо: «гранты»>; *Вы ещё не познали модельный бизнес?* <вместо: «попробовали себя в модельном бизнесе»>. Реакция читателя скорее негативна.

Речевые ошибки проявляют себя только в контексте. Часто они связаны не с безграмотностью, а со смешением разных коммуникативных намерений: *Научим готовить молочный коктейль и все секреты* <пропуск: «раскроем»/«расскажем» (экономия текста в заголовке), но «... и всем секретам» также ошибка, которую автор, видимо, предпочел не допускать (сохранение ясности текста)>; *Занимаюсь дополнительно репетиторством* <плеоназм>; *Репетитор дошкольного возраста и младших классов* <двусмысленность>; *Хочешь английский начать?* <калька>; *Требуется репетитор по английскому языку разговора* <несогласованное определение, характерное для научного стиля>; *Красивые курсы* <вместо: «курсы красоты»>. Эффект влияния на читателя речевых ошибок также трудно спрогнозировать.

Орфографические ошибки обусловлены неграмотностью либо невнимательностью авторов: *Обучаем профиссионально*; *Спишите записаться*; *Ищите репетитора?* *Часные занятия на фортепиано*; *Преподаватель ателицкого языка*. Реакция грамотного читателя будет скорее негативной, ведь компьютерные сервисы проверки правописания легко позволяют такие ошибки устранить.

Основной массив найденных ошибок (70%) составляют грамматические и грамматико-синтаксические. Наиболее частотны в объявлениях об образовательных услугах нарушения в управлении глаголов и отглагольных существительных типа «учить(ся)», «изучать», «обучать», «урок», «курсы/занятия по чему»: *Обучение грамотного массажа*; *Метод обучения английского языка*; *Приглашаю учить вождения автомобиля*; *Обучение шахматы*; *Обучаю кройки и шитью*; *Обучаю китайскому языку начинающим*; *Обучение прошивки сотовых телефонов*; *Уроки цара на фортепиано*; *Видеокурсы по веб-разработка*; *Требуется репетитор русскому языку*.

Частотно неразличение мягкости – твёрдости согласных фонем, что ведёт: а) к смешению окончаний ед. и мн. ч. существительных в разных падежах и неправильному написанию их окончаний: *Вождения автомобиля*; *Индивидуальные занятия*; б) к смешению твёрдого и мягкого варианта окончаний: *Инструктор с 30-летним стажем*; *Все секреты*; *Молочный коктейль*; *Любые рефераты*; *Физика и русские язык*; *Репетитор по алгебре и геометрий*; в) к неразличению форм инфинитива и других форм глагола: *Научим готовит*; *Объявляться набор*.

Среди других ошибок – а) пропуск предлогов: *Научу играть инструменте*; излишнее их добавление: *Собрать кубик рубик с разными способами*; их неверный выбор: *Мини-сад (от 3-ех лет)*, б) незнание форм Р.п. мн.ч.: *Обучаю пошиву одежды и портьеров*; *Узбекский за 7 месяц*; в) смешение В.п. и П.п. в значении направления и места: *Преподаю языки на дом*; *Бесплатное обучение в университеты Китая*; г) неправильный выбор причастия: *Узбекский язык для желавших владеть им*; д) вида глагола: *Буду учить собрать кубик рубик*.

Грамматические ошибки, по-видимому, в значительной степени обусловлены межъязыковой интерференцией узбекского и русского языков (преобладанием несогласованных определений, калькированием предложно-падежных форм, фонематическим и грамматическим строем и др.). Можно предположить, что среди узбекской молодежи будет больше желающих воспользоваться услугами, чем среди старшего поколения, лучше владеющего русским языком, так как незнание уменьшит негативный эффект от восприятия ошибок.

Проведённый анализ будет полезен как узбекским гражданам, желающим совершенствовать своё знание русского языка и развиваться профессионально, так и преподавателям русского языка как иностранного, работающим с узбекскими школьниками и студентами.

Список использованных источников:

1. Образование: услуги педагогов. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://olx.uz/uslugi/obrazovanie/>. – С. 1–54. – Дата доступа: 31.03.2017.

СЕТКАВЫ ЭТЫКЕТ ЯК ПАДСІСТЭМА НАЦЫЯНАЛЬНАГА МАЎЛЕНЧАГА ЭТЫКЕТУ

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт інфарматыкі і радыёэлектронікі
г. Мінск, Рэспубліка Беларусь

Парамонава А.А.

Албут А.А. – выкладчык

З дапамогай праведзенага апытання вызначылі сродкі, якія студэнты выкарыстоўваюць найчасцей падчас зносін з сябрамі, з роўнымі па статусе суразмоўцамі. Разгледзелі спосабы рэалізацыі прынцыпу ветлівасці ў інтэрнэт-камунікацыях, сродкі стварэння камфорту маўленчых зносін і дасягнення камунікатыўнага поспеху.

Дзякуючы развіццю інтэрнэт-тэхналогій і мабільнай сувязі сучасны чалавек актыўна ўдзельнічае ў пісьмовых стасунках. Сёння традыцыя пісаць папяровыя сяброўскія лісты ўспрымаецца як архаічная, можна выказаць гіпотэзу пра уплыў ведаў пра прыныцы складання традыцыйных эпістальярных тэкстаў на моўныя паводзіны ў сёцве. Эпістальярны этыкет беларускай мовы на матэрыяле апублікаванай лістоўнай спадчыны пісьменнікаў разглядаўся ў [4; 1]. У 2007 г. была заснавана кніжная серыя «Лекцыі па інтэрнэт-лінгвістыцы», дзе катэгорыі інтэрнэт-маўлення і сеткавыя этыкемы разглядаліся ў [3], таксама асобна звярталася ўвага на ветлівыя звароты ў сёцве ў [5].

Спецыфіка сітуацыі зносін у інтэрнэце вынікае з дыстантнага характару камунікацыі: хуткасць абмену паведамленнямі паміж камунікантамі можа быць амаль такой, як і пры вуснай гутарцы (з папраўкай на час набору тэксту на клавіятуры), але зрокавы кантакт у момант такой размовы немагчымы, таму для рэалізацыі камунікатыўнай мэты і кантролю за ходам дыялогу адрасант, аналагічна з сітуацыяй ліставання, не мае магчымасці выкарыстаць жэсты, міміку, інтанацыю. Выкарыстанне этыкем, рытуалізацыя маўлення ўдзельнічае ў пераадоленні цяжкасцей, выкліканых несупадзеннем прасторы (і часу) удзельнікаў камунікацыі. Н.І. Белунова вылучае асобныя сродкі стварэння камфарту маўленчых зносін. Камфорт маўленчых зносін – «выбар і ўжыванне моўных сродкаў для найлепшым чынам арганізаванай камунікацыі, для забеспячэння эфектыўнасці зносін, поўнага ўзаемапаразумення паміж камунікантамі і для стварэння агульнага для адрасанта і адрасата эмацыянальнага фону добрабычлівасці, павагі, узаемнай прыхільнасці» [2, с. 97]. Н.І. Белунова называе ў якасці асноўных спосабаў стварэння камфарту маўленчых зносін камплімент, падзяку адрасату, выказванне павагі, сімпатыі, даверу да адрасата, уключэнне ў ліст твораў адрасата, прэцэдэнтных тэкстаў, моўнай гульні [2, с. 98]. Бачыцца мэтазгодным разглядаць спосабы рэалізацыі прыныцы ветлівасці ў інтэрнэт-камунікацыі як сродак стварэння камфарту маўленчых зносін, сродак дасягнення камунікатыўнага поспеху.

Найперш важна ахарактарызаваць катэгорыі тэкстаў, якія стварае моўца, камунікуючы ў інтэрнэце. С.А. Важнік вылучае наступныя: крэалізаванасць (як спалучэнне вербальных і візуальных сродкаў для перадачы думак, эмоцый); іканічнасць (як праяўленне тэндэнцыі ўніфармізацыі мовы, што прыводзіць да шырокага пашырэння акронімаў, скарачэнняў, эматыконаў); дыялагічнасць; эматыўнасць; карнавалізацыя і гульнінасць; лібералізацыя маўлення (як больш свабоднае стаўленне да прытрымлівання розных норм мовы); варварызацыя і інтэрналізацыя, рэфлексіўнасць (як насычэнне тэкстаў праявамі метамоўнай рэфлексіі) [3]. Варта звярнуць увагу на катэгорыі сяброўскага лістоўнага дыскурсу, якія вылучае В.П. Фесенка: антрапацэтрычнасць; поліфункцыянальнасць; дысімметрыя («заклучаецца ў разбурэнні сфарміраваных раней эпістальярных традыцый, што вядзе да варыятыўнасці формы і зместу дыскурсу і ўспрымаецца як функцыянальна-значная анамалія ў перыяд фарміравання новых эпістальярных форм» [6, с. 7]); крэатыўнасць. Крэатыўнасць эпістальярнага дыскурсу – гэта яго зольнасць засвойваць, гарманічна спалучаць і выкарыстоўваць прадукты маўленчатворчай дзейнасці розных моўных асоб. Пры гэтым маўленчатворчая дзейнасць заснавана на адхіленні ад маўленчых стэрэатыпаў пэўнага тыпу дыскурсу, а яе прадукты, праяўляючыся на ўзроўні формы і зместу, паступова становяцца традыцыйным (нармаванымі) у дадзенай нацыянальна-часовай дыскурсіўнай [6, с. 29]. Інтэрнэт-маўленне выяўляе ўсе пералічаныя В.П. Фесенка катэгорыі. Такім чынам, устанаўленне спецыфічных катэгорый інтэрнэт-дыскурсу (дыскурсу сацыяльных медыя) дазваляе перайсці да другой задачы – вызначэнне адзінак сеткавага этыкету і спосабаў праяўлення ветлівасці ў інтэрнэце. Асобна асэнсаванна патрабуе распаўсюджанасць эматыконаў і мемаў у аспекце ўплыву на культуру маўлення і культуру ўвогуле, удзелу ў стварэнні камфарту маўленчых зносін.

Паколькі аб'ект даследавання – этыкетнае поле інтэрнэт-зносін – знаходзіцца ў працэсе станаўлення (асабліва прымяняльна да асобных нацыянальных культур), выяўляючы, аднак, камунікатыўныя ўніверсаліі ў выкарыстанні эматыконаў, мэтазгодна звярнуцца да такіх метадаў, як уключанне назіранне і анкетаванне. Было праведзена апытанне актыўных карыстальнікаў сацыяльных сетак (студэнцкую моладзь), уключыўшы пытанні, накіраваныя на выяўленне метамоўнай рэфлексіі носьбітаў наўна-лінгвістычнай свядомасці: высвятленне аблігаторных этыкетных сітуацый і дзеянняў (ці з'яўляецца абавязковым вітанне і развітанне падчас абмену прыватнымі паведамленнямі?); стаўлення да новых, народжаных у інтэрнэце этыкем (напрыклад, *добрага часу сутак*); адносін да эматыконаў, іх інтэрпрэтацыі.

Апытанне было складзена на беларускай мове, але, каб адказаць, неабавязкова карыстацца беларускай мовай у зносінах – апытанне мае абагульнены характар, накіравана на выяўленне спецыфікі сеткавага этыкету, ветлівых паводзін падчас інтэрнэт-зносін.

Усе адказы рэспандэнтаў былі падзелены па гендарнай прыкмеце.

Вынікі апытання паказалі: ветлівым лічыцца вітацца і развітвацца падчас гутаркі, неад'емнай часткай сяброўскіх зносін у сёцве з'яўляюцца эматыконы.

Спіс выкарыстаных крыніц:

1. Албут, А.А. Эпістальярны этыкет як частка беларускага маўленчага этыкету (на матэрыяле ліставання Максіма Танка) // *Мова і культура* : зб. навук. арт. – Мінск : РІВШ, 2014. – С. 6–10.
2. Белунова, Н.И. Элитарная речевая культура и ее основные особенности (на материале дружеских писем творческой интеллигенции конца XIX – первой четверти XX в.). – СПб : Изд-во С.-Петерб. ун-та, 2009. – 104 с.
3. Важнік, С.А. Тры стыхіі Байнэта, або Праява нацыянальнай моўнай самаідэнтыфікацыі. – Мінск : Права і эканоміка, 2007. – 54 с.
4. Важнік, С.А. Эпістальярны этыкет беларусаў : да пытання станаўлення эпістальярнай нормы беларускай мовы // *Роднае слова*. – 2009. – № 2. – С. 54–56.
5. Важнік, С.А. Ветлівыя звароты ў беларускім сёцве // *Карповские научные чтения* : сб. науч. ст. – Вып. 5 : в 2 ч. – Ч. 1. – Мінск : Белорусский Дом печати, 2011. – С. 69–74.
6. Фесенко, О.П. Дружеский эпистолярный дискурс пушкинской поры. – Омск : Омский экономический ин-т, 2008. – 127 с.